Ötödik évfolyam. 44. szám. Székely-Udvarhely, 1899. október 29.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előljáróknak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések [] cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyíltter sora 1 kor. Hirdetés és nyíltter díja előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdekló közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

Fenn az ernyő, nincsen kas...

Előkelő életmód igen szép annak részére, aki azt készpénzen megszerezheti magának. De aki ezért adósságokat csinál, az oly gondot vesz magára, a mely egy angyal szivét is megtörhetné.

A mai társadalom legkiválóbb bűne az urhatnamság, amely nemcsak a gazdag és jómódu osztályokban, hanem a társadalom közép- és munkás rétegeiben is bőven található.

Sohasem volt az a kivánság, hogy meggazdagodjunk vagy gazdagoknak láttassunk, egetöbb, mint manapság. Az emberek már nem akarják a tisztességes munka bérével beérni; egyszerre akarnak meggazdagodni — spekulációk, játék, fogadások, szélhámosságok vagy csalások által.

Ez az általános urhatnamság uton-utélen akad. Az utczákon, vendéglőkben, sőt a templomban is észre lehet azt venni. Nemcsak a ruházkodás fényüzésében, de az általános társadalmi életben is mutatkozik. Az emberek anyagi tehetségeiken tul költekeznek és ennek következményei a nyilvános életben is föltünnek.

— Meg kell óvni a látszatot — ez a jelszó. Gazdagnak kell látszani és nem nehéz a könnyenhivőket e tettelléssel ámitani. A rangnak megfelelően kell élni, elegáns lakást kell tartani, vendégségeket adni, jó borokat inni és pompás ruhákat viselni. Ezt azonban leggyakrabban csak könnyelműséggel vagy a becsület árán lehet elérni.

De vannak olyanok is, kik nem éppen csalnak, hanem oly fényüzést fejtenek ki, hogy ez által a csalás határát megközelitik. Ezek elköltenek mindent, amiivel rendelkeznek, sőt annál többet is. Előkelők akarnak lenni és ama végzetes jelszó szerint élnek, hogy „a többiekkel lépést kell tartani". Nem fontolják meg: jól teszik-e, hogy jövedelmüket teljesen felhasználják és még annál többet is költenek, hogy az emberek „tisztelet"-ét szerezzék meg maguknak, ami leggyakrabban csak ugy lehetséges, hogy ennek révén feláldozzák önbecsüléseket. Azt hiszik, hogy tisztelteremélésükben és előkelőségük egyedüli próbaköviik a ruházatuk, házi berendezésük, életmódjuk és a divat szigoru betartása. A világ előtt minden áron előkelőknek akarnak látszani, pedig dehogy előkelők! . . .

Csak szegényeknek ne tartsák őket! . . . A szegénységet — ha törik, ha szakad — el kell takarni. Ki kell adni a pénzt, mielőtt befolyt volna — a füszeresnél, a péknél, a mészárosnál és a divatárusnőnél s a hol csak lehet adósságokat kell csinálni. Előkelő barátjaikat a kereskedők rovására meg kell vendégelni. Hol maradnak azonban ezek a „barátok", ha a hazigazdát utóléri sorsa? . . . Elpárolognak, mintha nem is leltek volna!

A szegénység terhének javarészétől szabadulunk, ha a kisértés minden pillanatában elég az erkölcsi bátorságunk kijelenteni, hogy: „ez nem áll módomban". Ingyenélők nem jóbarátok és csak arra jók, hogy megmutassák: az aljasság mily rémitő fokára sülyedhet az emberi természet! Mi az értéke a „muri-pajtáskodás"-nak? Sem a társadalmi, sem anyagi tekintetben elő nem mozdithat bennünket. Sikereink kizárólag ügyességünktől és ama tisztességesen szerzett becsülettől függnek, amelyet maguknak kiküzdetünk.

A ki sikert akar elérni, mielőtt azt becsületesen kiérdemelte volna, az könnyen elzüllik és az adósságok mélységébe bukik.

Agronon-geologiai osztály. Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter a földtani intézet keretében egy külön agrogeologiai osztályt letesitett, a melynek az a rendeltetése, hogy a gazdasági mivelésre szánt területeket, talajokat, különlegesen a gazdálkodás gyakorlati érdekei és szempontjaból vizsgálja és tanulmányozza. A földmivelésügyi miniszter ezzel az intézkedésével az okszerü gazdálkodás előmozditására ismét egy igen lényeges tényezőt nyujtott a gazdaközönségnek.

A társadalmi élet és a nők.

Az utóbbi években kiadtak egy modern jelszót, mely hangzott ekképen: Legyen nőemancipáció! Kezdtek hirdetni, hogy a férfi és a nő egyaránt a teremtés koronája, tehát részesüljenek egyenlő jogokban az állam előtt.

Egyszerre aztán ezek a jelszót hangoztatók lecsendesedtek. Mi ép e szélcsendet használjuk fel arra, hogy felvessük a kérdést, vajjon kell-e voltaképen nőemancipáció?

Nézzük e kérdést nemzeti, magyar nemzeti szempontból. Ugyan mit tapasztalunk? Azt látjuk, hogy a magyar társadalmi élet fénye, sugara külső emancipálás nélkül is mindig a nő volt. Tények teszik kétségtelenné, hogy a magyar a nőt mindenek felé helyezte. Ez valóban igy van. A kölló nem el a poétak szabadságával, mert tényleg, miképpen a magyar királyt föléje helyezi a pártharczoknak, ugy a nőt is föléje helyezi a hétköznapiság szalakjának.

Igy van ez jól. A nők gyenge lelkületükkel, finomságukkal, szelidségükkel és könyveikkel nem valók a hétköznapi küzdelmek vásári durva zajába, ezeké a lélek világa. Uraljanak, minket férfiakat, szenvedélyeinket csillapitsák, a csüggedés óráiban csepegtessenek lelkünkbe édes reményt, adjanak a családi tüzhelynek lágy melegét, édes vonzóságot, de ne kisértsék meg, hogy finom kezüiket, ártatlan lelkületüket, hamis és helytelen hiusságból női czipellőikkel belépkedjenek és belemerüljenek a vad hétköznapiságba, melyben hamar tapadna sár és piszok ártatlan eszményiségükre. Igen, maradjon eszményi a nő. Legyen ezután is a nő szerencsénk részese, bánatunk vigasza, jó és rosz sorsunk osztályosa, de ne akarjon küzdeni velünk egy sorban ott, honnét az Isten születésénél fogva eltiltotta. A bibliai mese szerint az angyalok a mennyországból nem mehetnek a pokol megtekintésére. E képlet itt találó. A nők a saját világukból ne kisértsék meg az ellátvozást, mert, hogy ott maradjanak, a hová a természet isteni akarata parancsolja, az magasabb, szentebb rendeltetés.

A „SZÉKELY-UDVARHELY" TÁRCZÁJA.

„Székely-Hangok"-ból.

— Mutatvány a szerdnek sajtó alá rendezett költemény-kötetéből. —

(A „Székely-Udvarhely" eredeti tárczája.)

Ugaron áll a barázda, ugaron,
Faj-e szived érte székely magyarom?
Eddigelé mennyi szemet lepergett
S most koldulni indultjon meg a gyermek?

Bükkösök közt, széles dülök oldalán
Furulyaszód mért busul oly igazán?
Zugó lombok hervadsa faj nekt,
Vagy a székely régi hiret temeti!

Sárga lombok hajlatok meg, hajlatok,
Nem hint rátok az uj tavasz harmatot,
S megváltás van minden ilyen halálon —
Zörögjetek, hogy egy tavasz csak álom.

De te mépem lábra állini te ne késs,
Két ezerre szomoru a temetés,
Ne vándorolj . . . soha az föl nem támad,
A ki egyszer elveszett a hazának.

Tiz az óra . . . Van rá idő elég még
Ne járd addig, mig eléred a végét,
Rongy a lelked, ha kifogyott a nóta,
Egy élettel hazádnak lész adósa.

Ösi vértől ázott földed el ne hagyd,
Fényt sugárzó székely nevel ne tagadd,
Ha ily bünre adnád rá a lelkedet,
Az Isten is megtagadna tégedet.

Kerek arczu, piros képü az anyja,
Székely lánynak mért uri nép czafrangja?
Annak kell csak rá nem illő viganó,
A kinek a becsülete elaló.

Székely népnél leányvásár ne járja,
Gyalázatnak mocsara kél utána,
Őrizzétek tisztaságát a névnek,
Bün fertőjen ez az élet nem élet.

Fiunk székely, legyen az a leányunk,
Piros rózsa terem elég minálunk,
S ha szakítni hozza nyul az idegen
Magyaros csok csattanjon a — tenyeren

Az ámitók, a kuruzsló elünek,
Ha megtudjak: mi a székely becsület,
S higlyétek meg a kalandor az se rest,
Kitalálja hamar, hol van — Bukarest.

Kézbe munkát, bátorságot a szivbe,
Fehér liljom tisztaságát a hirre . . .
Kis kacsókba puhafehér szeletet,
Minél gyakrabb lakodnak menetet:

Igy lesz boldog székely népem, tudom én.
A lány liljom, piros rózsa a legény,
S verőfényen, vagy harmattal ha azik:
Csak egymásnak s a hazának vivszik.

Tarcsafalvi Albert.

A „Piros bugyelláris" előadásán.*

Igen tisztelt hallgatóság!

Midőn valaki könnyed szellemi elvezetek utjára indul, előleges okoskodások és figyelmeztetések nehéz terhével ne induljon meg. Ezt mondja az arab rege is, mely szerint a haldokló imám tanácsára a bölcsesség kövének felkeresésére indult három fia, közül az nyerte el azt, ki sem tulságosan aggalyosággal nagy terhet nem vitt, sem könnyelmüen a készületeket nem mellőzte, hanem villam okosággal a kettő közt a közép utat választotta. Ily és csak ennyi előkészület szükséges nekünk is, midőn szépmüvészeti irodalmunk egyik darabjának élvezetes előadásánál azzal a szándékkal vagyunk jelen, hogy abból az eszteleges tanulságokat is magunk részére levonhassuk. Ezt diktálja nekünk, ezt kivánja tőlünk a „Piros bugyelláris". Nem fogunk latin: oly felemelő, oly megrendető esemény, melyet a tragikum fönséges fogalma szerint a költői igazságszolgáltatás magasztos müvészetben tár elénkbe, s melyben a halál áldozataival megtölti a szini deszkákat; nem látunk oly eszelősnyelv, melyben a bolor fellogas, kelés jelletnek és helyzetek tevelygésének humora, az igazi nevtséges alakok feletti öröm harsono kaczajja ragadjon el. Nem járjuk be a komoly opera örök harmoniájának szárnyain a mesék bivös világat, nem érintenek az operettek csiklandos elemei; de mindezek helyett előtünk fog lenni a való élet azon kicsinyesebb tévedései és küzdelmeivel, mik hozzánk legközelebb állanak.

Egy népszinmű ez, a magyar népélet eleven rajzaival s megtehetősen sikerült typikus alakjaival s mindazon drámai összeütközési motivumaival, melyet azt az általában vett szinmű és vigjátéktól megkülönböztetik e kettő közé, ha ugy tetszik, legtöbbször behelyezik.

A cselekvény fejlődésének előremondása már csak azért is tiltva van nekem, mert ezzel az erdélyiödést zavarnám s igy csak a következőkre terjedhet ki figyelmünk. Mi a tévedés és az ebből folyó összeütközés alapja? Érvényesülve benne a kitétel, összeütközés, bonyodalom és kifejlett drámai szerkezete? Meg van-e benne a költői igazságszolgáltatás? El vannak-e találva a népes alakok? . . . A beszőtt népdalok kifejezői-e a helyzet és személyek hangulatának? Megvan-e benne a népies fellogás és beszéd mód? Az első kérdésre megkapjuk a feleletet a három főszemely, Török biró, Zsofi biróné és Csillag örmester tévedéseiben és találunk dráma motivumot elegendőt az ebből folyó összeütközésben. Török biró boldog, mig nejének hűségében, kit jóságával, szerelmével és férfi önérzetével magának vál, nem kételkedik. Ezt kiegészíti egy ifjukori évedés és az, hogy nejét gazdagságával hódította magához. Mindkettőért áldozatot kell hoznia; Zsofi szépségét és hűségét egyforma nyilt erőnek tudja s igy maga köré gyűjti udvarlói, kik miatt szégyenkeznie kell. Csillag örmester szerelmi játeka komoly próbaja ezek lelkének, életének katonai becsületének és boldogságának. — A melléksz-erplők mindazok kiegészítésére szolgálnak.

Szerkezet tekintetében az I. felv. a kitétel és ösz-

* A f. hó 27-én a „Piros bugyelláris"-nak a diákok részére rendezett előadásánál bevezető beszédül tartotta Gáspár István ügyvm. tanár.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Sorozat Magyarországi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Ș coală - BCU Cluj-Napoca.

A mi jó magyar nőink belátták ezt. Belátták és a férfiak által felkapott nőemancipáció, a nők javaérzést teljesen hidegen hagyá, ép azokat az urholgyeket, kik származásuknál és neveltetésükkel fogva, a társadalmi élet központjait kézben szorják.

Mi a nőemancipációt czéltalan értelmességnek tartjuk, mert arra semmi szükség nincs. A mi nőink nemcsak egyenjoguak voltak mindenkoron, de előbbre helyeztük önmagunknál és elsőbbséget nyertek.

S a magyar nők ezt érzik és tudják. Azért hagyta közömbösen őket az emancipácció jelszava. Emancipálva vannak ők oly mértékben, mely azt szükségessé teszi. De eddig és nem tovább.

Már mostan kérdezzük, merne-e előlünk valaki s merészelné-e megzáfolni azon állításunkat, hogy a nő a magyar társadalmi életben a hatalom szerepét birja? Hisz kezében van mindig a társadalmi élet czéljainak sikere, vagy sikertelensége, tőle függ és meleg pártfogó szavától, hogy mi megnyissuk szebeinket, áldozzunk a jótékonyságnak.

Már pedig a nőnek nem lehet más hivatása s nem lehet szebb hivatása, mint orvosolni a fájó sebeket. Milyen szép, ha a nő a jótékonyság szolgálatában fedelet nyujtat a fedél nélkül maradottaknak, tapot az éhezőnek, házat az árváknak, menhelyet a betegnek és sinylődőknek. Minekzet a nő a társadalmi élet keretében éri el. És mondhatjuk, nincs még egy ország Európában, hol a társadalmi élet terén a nő oly szerepet tudna játszani, mint minálunk, hol a nő fellépését mindenkor siker koronázza, siker koronázza azért, mert méltóan fogja fel s méltóan teljesíti hivatását. Itt álljon egy példa:

A nők eszméje volt Erzsébet királyné s ime Jókai Mór egy-két szava, Gróf Telekyné buzgó munkalkodása, milyen szép Erzsébet alapot hozott létre. Nem-e a legmeltóbb adózás ez a magyar nők részéről, a magyar vértanui királyné emlékezetének? És nem-e bizonyítja az összek tekintetében fényes eredmény, hogy a mit a magyar nő gondol és akar, ha gondolatát kinyilvánítja, az megvalósul?

A magyar nőnek tehát nem kell szebb szerepkörre vágynia, mint a milyent most elfoglal.

Döntő szerepet játszik a jótékonyság szolgálatában mindenütt, hol könyörületességre hívja fel az emberi szenvedés a társadalmat. Az élet viharából hazatérő férj áhitattal hallgatja neje tanácsait, okos és mégis meleg szavait és szentül hisz azokuak.

De a társadalmi érintkezés, a társadalmi viszonyok, a kulturális mozgalmak sikeres létrehozásánál is mindenütt számitani kell arra, hogy a női-nem illően érvényesüljön, mert csak így képzelhető el a siker.

Ime tehát kedves uri asszonyaink, igazuk van önöknek, ha nem áradoznak hamis jelszavakra és megmaradnak fenséges hivatásukban, melyet oly kiválóan töltenek be, melyet ép czért eszményitünk. Az emancipácció a nők tekintetében sem lehet más, mint üres jelszó, mert hisz a nő ott van már mindenütt és a hol társadalmi élet van, ott legbecsülettelb, annak legfőbb tényezője: a nő.

TANÜGY.

Az etéki és Eted-vidéki tanitó-testületnek f. hó 10-dikán a székelykeresztúri tiokkórt értekezletet hagyott-latban a »Tanitók Háza« javára Étedén rendezett táncmulatsága: kevés anyagi, de annál szebb erkölcsi eredménynyel végződött. Ugyanis habár a tiszta jövedelem mindössze 3 frt 5 kr.-ra megy; a legtavlábbi vidék intelligentiája a hál nivesanjt az itt megszerzőtton fölül emelte. E körülmény igazolásaul elég lesz emlitnünk: Szentpéteri Róza (Sz.-Udvarhely), Baczó Birke (Küsmöd), Kovacs Gizella (Sovárad), Pálffy Kornelia (Barcsafalva), Rozsondai Gizella (Halmágy), Bodoni Ilka (Havad), Szabó Mariska (Bibarczfalva), Szalontai Ilona (Sz.-Kereszturi), Szentes Ilona (Sz.-Udvarhely), Vass Berta (Varasd); továbba a helybeliek közül: Péter Gábriella, Ádám Anál, Ilona és Róza kisasszonyok, vczél pedig Balint Juliska, Bekó János és Mathé Karolina jelentetett. Felülfizettek: Ádám Dénes körjegyző 50 krajczár, ifj. Bakó Dániel 50 krajczár, ifj. Cséa Kálmán ev. ref. pap 1 forint, József János tanitó 1 forint, Simó Lőrincz tanitó 50 kr, Dr. Ponyiczky körorvos 50 krt, mely összegeket e helyen köszönettel nyugtázzuk. Örömmel ismerjük el még nehany tanitó kollegánk ama szives ügybuzgóságát, melytől vonatva, habár a mulatságon jelen nem lehettek: jegyeket elöre megváltottak; de egyuttan sajnálattal ke l elemlitenünk kollegáink egy nagy részének azon közönyösségét, melylyel a »Tanitók Háza« javára rendezett, ezen mulatság iránt viseltettek. Eted, 1899. évben hó 15-én. Rozsondai István, rend. biz. jegyző.

IRODALOM.

Zsinati imák és beszédek. A magyar unitárius egyházanak 1899. augustus 27—29 napjain Székely-keresztúron tartott zsinati fótanácsa alkalmával mondott templomi imák és beszédek ép most jelentek meg csinos füzetben. Az imák és beszédek azon sorrendben vannak összeállva, a hogy el voltak mondva. A füzetek darabonkint 25 krért kaphatók Raffaj Domokos eperesnél s az összes unitárius eperesecknél, valamint a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalban (Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utczai). Ugyanitt kaphatók a székelykeresztúri unitárius zsinat „Emlékére" is. Egy példány ara 20 kr.

Szinészet.

A múlt hét műsorát a következő darabok töltötték ki: vasárnap délután a Peleskei notáriusban végigömlő egészséges humoron és az ügyes ötletek derüjén mulatható a közönség; este pedig Goczynek „Gyimesi vadvirág"-a került szinre. Egy-ket hatásos jelenetnek kihagyást és a darabnak ügyelem történt megcsonkitása, továbba az ensemblebian ezzlelhető volt zökkenések sok tekintetben csorbát ejtettek a sikeren. Héttőn szünet volt. Kedden Bissomak a „Halokocsik ellenére" cz. bohózatot vigjátékul adták. Franczia piknantczikkel ellátszerezett darab, melyek azonban elég szellemesen és a frivolabb mozzanatok kiélesitése nélkül vannak elburkolva. Szerdán „Lili"-ben gyönyörködtünk. Ez volt a hét legszórakoztatóbb előadása. Csütörtökön Besseyei Ka, Kossuth Lajos élettörténete cz. történeti szinmüve pergett le, a melyet Lőrinczy Erzsike választott — még pedig szerencsétlen nül — jutalomjátékul. Valóságos férczmű, a melyben nem mészerzi compositiót, sem drámai összetörtszet, sem fokozatos emlékedést vagy megkapóbb jelenetet — akár a Diogenes lámpájával is — nem találhatni.

Az a körülmény, hogy valamely darab hazafias szellem gyümölcse, meg nem elég bizonyitek annak aesthetikai becse mellett és nem elég garantia arra, hogy egy közönségre, mely előtt az illető mü teljesen ismeretlen, vonzóerőt gyakoroljon. Ez az oka annak, hogy az előadásunk sem megfelelő erkölcsi, sem pedig megelegedést keltő anyagi sikere nem lehetett és nem volt, a mit pedig Lőrinczy Erzsike müvészi ambitióját tekintve, mindenki óhajtott volna.

Pénteken volt a második előadás a tanuló-ifjuság részére. Ez alkalomnal a „Piros bugyellaris" mulattatott be, melyet az előadást megelőzőleg Gáspár István r. k. fögymnasiumi tanár, lelkes ihlettől sugalt szép beszédében ismertetett.

A hét müsora a Honthy házzal záródik be. Összegezve a hét benyomásait, konstatálható, hogy a közönség érdeklődését első sorban Cserey Irma, Zöldi Hermin, Lőrinczy Erzsike és Geröffy Ilona bilincseltek le és tény az, hogy a jelen társulatnal a női szerepek sokkal jobban vannak képviselve, mint a férfiakké. Cserey Irma játékának finom diskretiója előkelősége és a mellett termés ötes egyszerüsége, temperamentumának elevensége, nemkülönben emekének iskolaosztása által tünik ki; Zöldi Hermin kellemesen csengő, jól nüanczirozott hangjával és szerepeinek mindenkor melegen átérzett kidomboritásával biztositja a maga részére a sikert; Lőrinczy Erzsike valamennyi alakitásán látszik az a törekvés, hogy a legnagyobb tudatosszerüséget el be magát a külső intentiókba és mindenkor tisztában van azokkal az eszközökkel a melyekkel a sziv hurjain játszhatik, jöllhet neka álpathoszba csap át; Geröffy Ilonát egyénségenek bája és rendessége, játékanak közvetetlensége és bonssége teszi kedvessé és rokonszenvessé.

A férfiaktól sem tagadható ugyan meg a tehetség kisebb-nagyobb foka, de ami kifogás ala esik, az az, hogy nem igen tanuljak meg a szerepüket, így Szitay Lászlóban van az u. n. verve, hangja is szép negyszámban, de máskülönben nélküliöz az iskolázottságot; Makay jól tud indiouduialisalni, de itt-ott még kissé nyers és nem elég sima; Hidassy Kálmán kissé sablonos és néha túlságosan elegikus és sentimentalis, de van igen szép-szüt alakitása is (a Liliben a grof szerepe); Bárdy Istán jó komikus; Rákos János alakitásai nem egyenletesek; egyes mozzanatokban, különösen a hol határozottabb hang kell, jó, de sokszor elmosódó szinteben; Iró Agoston gyakran nélküliöz a kellő distingvitságot, gesztusai nem összhangzók, de ugy látszik tudatosan törekvő erő; Keller Antal elfogadható alakitásokkal dicsekedhetik.

Hetimüsor: Vasárnap d. u. merskelt helyárakkal „Náni", este bérletben „Leszámolás". Hétfő „Czifra nyomorusag". Kedd Hidassy Kálmán jutalomjátékul „Gyurkovics leányok". Szerda „Doktor Pepi". Csütörtök „Borus szerelem". Péntek ifjusági előadás „Himfy szerelme". Szombat „Sulamith Jerusalém leánya" keleti opera.

KÜLÖNFÉLÉK.

Őszi hangulat.

Irta: **Demeter Dénes.**

A halotti induló siralmas akkordja elhangzott. A temetési menet hosszu sorozatban szivet megrázóan halad a nagy sir felé, mely határtalan ölebe fogadja mind azt, a mit a tavasz mosolygó fénye életre keltett, a nyár izzó tüze kifejlődéshez juttatott. Ah, milyen felségesan szomoru, a szerelmeket kösöket kicsáló tetmetkezés ez: közös éden anyánknak, a természetnek.

A rétnek — melyet kigyózó patak ezüst gyön-

---

szeütközést, a II-ik a bonyodalmat, a III-ik a kifejletet foglalja magában, a tevedesnek megfelelő bünhödése a költő igazságszolgáltatásaval.

A beszótt nepdalok, a magyar nép dalos természetének kifejezése gyanánt, mindig hüen ecsetelik a hangulatot s elég változatosan és gyakran fordulnak elé anélkül, hogy a cselekvény menetét akadályoznák. Alakjai vertól pezsdülnek, mert hiszen Petak kaplarok, Kosza Gyurik és Czigány Kata kartyavetőonk a nepeletnek mindig jellemzésre tipusai maradnak. A beszélgetési modor távol áll ugyan a franczia bluetteszerü könnyed, enyelgő, fortelyos szinpadi nyelvtől, de ugy utánzataiban, mint kellemében a népiest elegge megközelíti. A cselekvényt pedig nagyban egyszerüsiti az, hogy ügyes fejlesztesszel az egész Török bíró udvara és háza körül folyik le.

Ha most az egészet az igazi népeletlet összehasonlitjuk, találni fogunk egyes tulzásokat is, de ha ez ejen olyan, mint magunk a nipunk rubázati czifrálódása, mely legfölebb mosolyra gerjesztt, de erkölcsi birálat alapját nem képezheti. Mindazok után azt kivánom, hogy gyönyörködjenek a reméltetőleg derekasan sikerülendő előadáson.

Mulandóság.

— Rajz. —

A mulandóságra figyelmeztetlek.

A természet rendje szerint semmi sem tart örökké. Alig tekintesz körül ez életben, némileg megismerkedel a világ szokásaival, már ismét indulsz, a honnan jötél: a semmiségbe.

Semmiből lettél és semmivé lészsz, ha csak letteid következtében neved tul nem él gyarló testedet.

Ha szerencsétlen vagy, gondolj azokra, kik naládnál is szerencsétlenebbek, s ha szerencsés vagy, enyhitsd nyomorukat, mert nem tudhatni, nem-e szorulsz majd te is enyhitésre.

A mulandóságra figyelmeztetlek.

— — — — — — — — — — — —

Gondtól és gondoktól egyaránt nehéz fejemet lehajtottam a pamlagra.

Nem alliton, hogy e gondolatok tulságosan magasröptüek lettek volna; gondjaim a természetesbez, a mindennapiho-z lánczolják gondolatainat s az eszményi csak alomk+pen látogathat meg neha-neha.

Mar pedig rovid életünket alomva eltö tení, egyhez kiálto bünnek tartom; tenni és tetetni, gondolkodni és gondolkodtatni, dolgozni és munkára serkenteni, ez a társadalom minden egyes tagjanak feladata; nemegyiknek pedig hivatása a bünre figyelmeztetni, a vétket korlatolni s az erzékenységet — mely a testet, az elmét buktatsztan ez utóbbi, mint az opium folyamra áharandózásra, örökös almadozásra keszteti — kiirtani

Gondolkodtam a természet csodás alkotásain s legesodalatramellobb müvén: az emberen; a legtökéletesebb és egyszersmind a leggyarlóbb alkotásán . . . Gondolatimat levetni ragadtak, megfeledk ztem a jelenről, nem lattam semmit, csak . . . öt!

Szöke fejecskéjet bedugta az ajtón s mosolygóva nézett felém, azután óvatosan benyitott s becsukta maga után az ajtót.

Azt hitte hogy alszom.

Mozdulatlanul feküdtem s szemeimet felig behunyva lesztem tetteit.

Gyönyörű remek müve a termé-zetnek: Olyan, mint egy mennyberli angyal, ha ugyan léteznek angyalok másutt, mint az emberek között.

Sugár termete, szabályos arcza, melyek a fekete szemek boldogságot sugározva bámulnak reám, a csókra termett hiborgóros ajkak, melyek két sor gyöngyfogat takarnak; a ruganyos, ölelésre biztató gömbölyü karok, a szoknya szegélye alól kikandikáló láb . . . mindennek láthatása a véremet gyorsabb keringésre hirja.

Labujhegyen közeledik pamlagom felé, fejem fölött megáll, azután fölem hajol.

Érzem forró leheletét, orromat szüzies testének üde illata éri, verem a fejembe tódul . . . . .

— Szeretlek! — susogja.

Ah, tovább nem birok háborgó szenvedélyemmel megragadom kezét, ajkaimhoz emelem és . . . ó sikoltva ájul el, reám dől . . . . .

Minő borzaszló látvány! . . .

Gyönyörű feje leszakad a nyakcsigolyáról és a földre gurul, esésében fejemet érve.

Összerázkódom és . . . felébredek.

Almodtam . . .

Almomban a pamlag mögött álló női csontvaz ujjait ragadtam meg és magamhoz rántottam . . .

A kop-nya a földre gurult, homlokomat veresre ütötte . . . . .

Ki tudja, nem-e volt az a kopnya valaha olyan, mint minónek almomban láttam? Most a fenylő szemek helyén sötét üregek tátonganak, a hajzat helyén a varrotás koponya, csak a két sor gyöngyfog maradt éjszében . . .

A libegő kebel, a gyönyörü termet, a husos karok minden volt . . . nincs . . .

— — — — — — — — — — — —

A mulandóságra figyelmeztetlek.

A természet rendje szerint semmi sem tart örökké, Semmiből lettél és semmivé lész . . . .

Ha szerencsétlen vagy, gondold meg, hogy naládnál szerencsétlenebbek is élnek s ha szerencsés vagy enyhits nyomorukon, mert nem tudhatni, nem-e szorulsz te is majd enyhitésre.

A mulandóságra figyelmeztetlek!

Ilosvai Hugó.

Megnyugvás.

A gyötrelemnek tengerében
Hanyódom roncsolt gályaként.
Minden nap ujabb szenvedést hoz,
Soha egy csöppnyi kis reményt.

A szenvedések árja elkap,
Erőm hanyatlik, érzem azt.
Kétségbe esve, csüggedetten
Hiába várom a vigaszt . . .

De a távolból biztatóan
Egy leányka arcza int felém,
S már nem törődöm a bajokkal:
Az élet czélját meglelém.

Pál Ernő.

Az olcsó könyvtárból eddig megjelent számok egyenkint 10 krért kaphatók a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gyeivel hasit kétfelé — minden virága eltakarodott. Tán a nyáron dögicsélő méhecskék mézsovár ajkainak estek áldozatul a tarka-barka kelyhek? S szintelen kocsányaik csak azért maradtak meg, hogy az ember eszébe vissza idézzék e'tünt boldogságuk romcsatáit? . . . A mezőnek zöld selyem füve — melylyel pedig az ur, kikeletkor, mint palásttal fedte volna be azt — megfakulva ránczigálatlik ide s tova a kácz szellőtől; mert annak is már utolsó ideje s mint a halálát érező gyermek fiers-e legigénytelenebben tölti ki bosszját. Az erdők és a kertek disze: a zöld lombok, melyek mind megannyi kezek az elő lsten dicsőségéről tapsoltak, megsárgulva, sajátságos zizegéssel hullanak alá. Néma lett a berek, liget; dalos hásai elköltöztek kitajba hová?! Az ágak köze gondulatépített feszkek kihülve, puha ölében nyugtalankodó fiókák helyett, viasz sinü levelek pihennek egymásón össze-visszaságban. Kihült a vén föld, ez az anyagi táplálékban örökös forrása, mint a meghalt ember kebre, ki szivének melegét gyermekei közöt szét osztotta már és a végtelen magasságban a pontnyi harány felhők helyét bamvas fellegek foglaltak el, melyek most elnyelik egymást, most meg gyomrukból sokkal magyobbakat szülnek, majd pedig sajátos rugással, elfedve a napot is, ugy vonulnak el a mélység fe'ett, mintha végitélet napját hirdetnék az emberi világnak. Az állatok sokszorosa egykedvüséggel bármünak a puszta mindenségbe; a gondolkodó emberek pedig csosrukat latják a megsemmisülés utjára tért természeti szépségeknek. Az örök tüznek kereszteit óriási gömb: a nap fehéres szinbe menő sugárainban csak fényt szór, nem melegszik, azt is ugy, mintha fátyolon keresztülá, erőltetett, mint a bánat, szenvedés tüzében kiégett szivnek mosolya a csontvázas arczon . . . Igazságnak lábai! Minden, a mi teremtett volt, a mi ékességül, tápláljul adatott volt a teremsztetés bájos kikeletkort, ledöte magát, s a megsemmisülés sirja felé közeleg. Hasztalan akkor megfogantozni a megmaradás karójához, kidönti ezt is az örök törvény, mely minden letőzőt nem letézővé parancsol lenni.

Mi — Isten képére teremtettek — emberek szintén e törvény alatt állunk. Arczunk szépsége, szemünk égő tüze magában hordja azt a virág-kocsányt, melynek szirmait, kitudna megmondani: hová repíti el az ősz szél. Kedvünk, örömünk, boldogságunk nyelkedő szárnyasok, a melyek egyszer hütlenül elhagynak. Dicsőségünk, nevünk hervadó füszal, mely volt és nincs. Hatalmunk, vagyonunk, kincsünk rövid ideig lomb-level, melyektől meg kell valnunk. Szóval, mi az emberek a föld vagyunk, az időben levelleszzük minden egességünket s ha szivünkben utolsót lángolt az éltető tüz, megüvegesedett szemekkel, szintelen ajkakkal, zsibbadt tagokkal megszünnek lenni. Bánkborul az enyészet éjje, mely ridegkamrájában a legnemesebb idealokat, legmagasztosabb érzéseket magában hordozott szivet a föld legundokabb férge fogja szét rágni, megemészteni . . .

A halotti inéldó siratnas akkordja elhangzott: e az enyészet sirja fele közelg minden a nap alatt és a sirra rábornl nem soká a tiszta hópehely, mely alatt addig alszik a nagy mindenség, míg majd egykoron a tavasz langy fuvalmára uj élettre ébred.

A te sorsod is ez, ember! E hittel kisérd a nagy temetkezést és e reménnyel lépj a temető kertbe és ugy nézd a sirt, mint nyugalmat adó bölcsőjét: jövő életednek!

Kihallgatás a királynál. Az e hó 26-iki általános kihallgatáson Hollaky Arthur vármegyének fő'spánja is-ő felsége elébe járult.

Miniszteri iskolalátogató. A helybeli ev. ref. kollegium és a székelykereszturi unitárius gimnázium látogatásával az azokban az alsóbb fő'elügyelet gyakorlásával a jelen tanévre Kuncz Elek kolozsvári tankerületi főigazgatót bizta meg a közokt. miniszter.

Államsegélyek. Az országos közoktatási költségvetésben a helybeli rom. kath. fogimnázium 18000; az ev. ref. kollegium 20,000 koronával szerepel.

Az **E. M. K. E.** udvarhelyvármegyei fiókjának elnökeül Hollaky Arthur fő'spánt kérte fel a Központ. Ezen örvendünk a helyes választásnak, mert Hollaky fő'spán az irányban is megálja helyét s bizonyosra vesszük az eddigi tespedés helyett az intensivebb működést.

A helybeli jótékony nőegyesület ma (vasárnap) délután 6 órakor választmányi ülést tart a „Budapest" szálló nagytermében.

— **Miniszteri elismerés.** A magyar királyi kereskedelemügyi miniszter f. évi október hó 19-én 62,415 sz. a. kelt magas rendeletével Fö'egyházi Antal ev. ref. koll. tanár, Olasz Gyula ev. ref. koll. tanár, Gáspár Balázs rom. kath. fogimn. tanár és Barabás Jenő áll. fo-realiskolai tanároknak a helybeli áll. ipari szakiskolában oraadó tanári minősségben eveken át teljesitett buzgó és hasznos működésükért — teljes megelegedését fejezte ki.

— **Tanitó gyülés.** Vármegyénk tanitósága jövő hó 23-án egyletének 25 éves fennállását fogja ünnepelni, mely alkalommal a tanitói rendező-bizottsága, a gyülési ünnepélyek rendezésére helybeli tagokkal kiegészitendő felkérést küldött helybeli intelligentiához, s örömmel értesültünk, hogy valamennyi felszólitott kész örömmel vállalkozott arra, hogy a vállalkozott rendezendő ünnepségek minél fényesebben sikerüljenek.

— **Kányád-Iástalva** ev. ref. egyháza közös 3000 frtot meghaladó költséggel díszes palotaszerü papilakat épitetett jelen év folyamán. Ez áldozat annál inkább szembe ötlő, mivel nevezett egyház alig 15 év óta épitetett: uj tanitói lakást, papi-, tanitói-czirt, javittatott templomot s mindezeket a nép saját szebeiből fizette rovatal utján, holott a rendes evi egyházi adózáson is más közességeket meghaladó, 24 koronát kitesz. Elismeres illeti az uj papiházépitő vállalkozót Szabó József oczafalvi és László Károly gyepesi derek törekvő iparosokat is.

— **Városi asztali-ügy.** Lapunk olvasói azt hiszik, hogy az elintezettek sorába került ez az ügy? Nem. Ilyesmit nálunk nem szoktak oly gyorsan (!) elintézni. Nincs is jobb az alapos munkánál! Mi meggondoljuk, fiaink eltatorozzak, unokáink talán megesinálhatják és dédi-, avagy ükunokáink kedvük szerint sétálnak s elvezik a jövő században a mi elmenk szülményeye folytán létrejövendő pompás asztalt-jardákat. Ugy-e csinos kis alléport? . . . Igy gondoltuk ezt eddig s igy is hadtunk a varros ügyeinkkel. Csakhogy a dédi- és ükunokák kora már már a vegletekig menének tetszik a nepnek és nemzetleknek — meg a mai villamos — korban is. Most azonban ismét egy lépessel előbbre veljük tudni asztali-ügyünket s talán varmegenk fő'spánjaink sikerülni fog ilyen kicsis-helyen a már megkötött, törvényhatósági jóváhagyást nyert szerződest véglegesen megerősitetni s ha a folyó evben nem, talán a jövő tavaszon lesz szafaltos járóhelyünk. Hollaky Arthur fő'spánunk e hó 25-ére reggel 9 órára a varosi képviselő testjéhez szükebb-értekezletet hivott egybe s a fő'spán elnöklete alatt ez ügyben mintegy két orai tárgyalás volt a varmegyehaz kistermében. Az értekezlet majdnem egyhangulag a mellett foglalt állást, hogy a már megkötött szerződés hatalmat folytatása egyrészt felttelnül szükséges, másfelől pedig a jelenlegi vallerkozásnal clónyösebb szerzódés nincs. S ha a Kossuth-utczában levő viz-tereszek a telire is fedetten maradnak, s a vizinek kellő folyást nem hagyhatnunk, sok, — előre nem látható — kellemetlenség lesz a járó-kelő közönségnek. Mert az az állapot áll fenn jelenleg, hogy a nyitott viz-árkok mait szabadnak tudó testegyes veletlen szerencsétlenségekért, senáli felelősséget, nem szólva nem lehetnek. Mivel a varos ezen utczája jelenlegi állapotában gazdátlannak mondható. A varos nem felelős, mert a vallalkozó saját akaratából felbontatta. A vallalatot nem lehet felelősséggel terhelni, a varosi szerződest beszüntetik. Ezért gazdátlan lehet varosunk Kossuth-utczájának jobb oldali resze. S ezen okból is ohajtandó, hogy ez az állapot mielőbb megszüntetessi nyerjen.

Szabadtanárloni nőegylet hasznos és mulattató müsorozatát s tánczczal egybekötött munkaestelyeit november 9-én kezdi meg s tartja minden csütörtökön este ózv. Lakatos Sándorné házában. Belépti díj 10 fillér. Kezdete este fél 7 orakor.

— **Egy arany fülbevaló** találtatott. A ki hasonmását elömutatja, átveheti e lap kiadóhivatalában meghatóuló helyen.

Erdélyiek találkozó helye. Mint értesülünk Lantos közkedvelt és intimen jó hangulatu budapesti bár szinhárczában, a Rákóczi-u. 8. szám alatt (A m. kir. Opera mellett) fényesen berendezett erdélyi vendéglőt nyitott. Erdély egyik legkitünebb szakácsnéja készíti naponta a legfinomabb ételeket és kölönlegességeket, borai pedig kiválóak. Ferenczi Dr. József csász. és kir. udvari szállitó segesvári pincészetéből valók Az arak rendkivüli olcsók, s a kiszolgálása a lehető legpontosabbb. A ki Budapestre utazik, ne mulassza el ezen gyönyörü étterembe betérni.

Jutalomjáték. Hidassy Kálmán, a Romvári szinházi-társulat egyik clónyösen ismert tagja és titkára e hó 31-én (kedden) tartja jutalomjátékat. Szinre kerül Herczeg Ferencz kitünő clökepe „A fényarkos lányok", melyre a nagyérdemü közönség figyelmet e helyen is felhivjuk.

— **Nyilatkozat,** Dr Kovácsy Albert ur a következő sorok közzétételére kért fel bennünket: A „Székely-Udvarhely" utolsó előtti számában megjelent „Vármegyei szemle" czimü vezercikkben az ő Valentsik Ferenczre tiszti fő'ügyész ur és az „U. H." „Nyegleségek" czimü vezercziklke fogalalkoztak a helybeli lapok utolsó szamában. Elmondottak szintén sajátságos szerepmasiakat, saját ezen ügyben szerzett szerepükre nem lehet szükség, hogy a fogásom, sőt örömünnek kell kifejezést adjak, mert a midőn én czikkemet megirtam, nem vezérelt semmi más czél, mint tisztán az a tudat, hogy talán szolgalatot teszek vele a közérdeknek s ezt a czélomat most csak annyiban elérve láthatom az által, hogy több oldalu velemény következteben módjában állott objective véleményt formálni az olvasó közönségnek. A kerdes ez az ügy lehát befejezett dolog. Ezzel tehát fogjalkozni nem is kivanok, Hanem nem hagyhatom szó nélkül azt a tenort, a melyben az „U. H." vezérczikke tartva van. Nem tudom s nem is kutatom a czikk szerzőjét hisz, úgy látszik, hogy oly magasan áll ő tudás és müveltség dolgaban s ő ugy van meggyőződve arról hogy egymás amugy nem találnok meg. Hiába lesnie tehát a keresés. Nem tudom mi volt czélja a „Nyegleségek" czimü czikk szerzőjének szemenszedett gorombaságaival, de annyi bizonyos, hogy czek sem a kozös czikk szemszedő nanyát nem tudja, s ugy látszik az alkalmasak a nagyrészben jó érzékkel biró intelligens közönség felrevezetésére. Bár ki is a szerzője, nyugodt lehet, hogy én ót ere a terre követni nem fogom, mert sem a szerzőt, sem az olvasóközönséget a tölesivel nem illalom összegyeztethetőnek, hogy valogatott gorombaságokra még valogatottabbakal feleljek. Sz.-Udvarhelyt, 1890. October 29. Dr Kovácsy Albert.

A mi pedig a tevékenyen U. Hunak a hivatalos lapra szóló levezet megjegyzeczik illeti, ertjük és igen sokan tudjak, hogy miért faj neki a mi fejünk „czidó szerint". Éppen ez okból nem is tartjuk szükségesnek „röhej"-és förmedelynyel megválaszolni s arra egyaltalán szó sem lesz. A vármegye közönsége jól ismeri, s ugy fel évtizedes multtal biró lapunk intentioit s a mellő bármily magas tonusból beszeljen az U. H., minden ok nélkül nem térnek el az ő javára. Szerk.

A közönség köréből.*

Számüzetésem ideje, vagy miért hagytam ott Oláhországot? Szerkesztő Ur! Tisztelt Ferencz rom. kath. tanár! Szerkesztő Lapok- külön lenyomata. II-ik kiadás. Terjeszti a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara. Érdekkel vettem kezembe ezen olvasó körünk részére ingyen megküldött füzetet. Nem csoda, hiszen az én közszemlőmet is e'vonkint mintegy 100 szazz szerkely van künn Oláhországban. De átolvasás után csalodásal tettem le. Általában azon impressiót nyertem, meg a hatasosabb körök is akarnak valamit tenni a nepert, de a nepet teljesseggel nem ismerik. Ez a munka tusz- t. seges mi annak a közönségnek, a melynek a „Székely Lapok-ban szánva volt, de a mi székely nepünk között valo terjesztésre, abból a czélból, oláhul matlan. Eltekintve felekezetes szinezetétől, nem éppen nepnek valo nyelvezetétől, minden hazafias langja mellett is, nehezen hiszem, hogy csak egyetlen székelyt is eltérítene az Oláhorszaban való kalandozástól. (Rendkivül örülnek, ha ezen czikk irója jobb és hathatósabb czikkelyt bocsátana rendelkezésünkre, melylyel i'pesek lehetnénk a kivándorlást megakadályozni. Szerk.) Kérem, más hangon kell beszelni a székelylyel, mas okokat, más alakban kell czélje tőrni, az igazságnak csakugyan megfelelő szomoru helyzetét, kézzel foghatóbb bizonyitékokkal kell támogatni, mint a hogy ezen füzetben történik. Az ilyen általános, tehetetlenül vergődő, panaszos beszedre a mi népünk legjobb esetben haligat, vagy mosolyog. Az Iparkamara tehát, mikor egy belegesg ellen a nép között küzdeni akar, jobban meg kellene valassza eszközét. Egy székely olvasó-egyleti elnök.

CSARNOK.

Nem jó az ördögöt a falra festeni.

— Humoreszk. —

Két különböző utról jöve és az országuton tovább haladva találkozott egymással egy férfi és egy fiatal pozsgás asszony.

A férfi hátán egy bográcz, egyik kezében egy kakas melynek labai össze voltak kötve, a másik kezében pedig egy bot, rajta madzag volt, melyen egy kis malaczot vezetett.

Mennek mendegelnek s a mint egy sürü erdő szélehez értek, igy szólt az asszony:

— Én nem merek veled ebbe az erdőbe menni.

— Miért nem? — kérdezte meglepetve a férfi.

— Hát csak azért, mert én félek tőled, hogy a sürü erdőben megtalálsz ölelni és csókolni — szólott az asszony.

— Ugyan a jó Isten áldjon meg, hogy gondolhatsz már ilyet, hiszen az lehetetlen, hogy árthatnék én neked, hiszen ugyszólvan kezem-lábam meg van kötözve; s hátunon ez a nehéz bográcz, egyik kezemben ez a kakas, a másikban ez a fütykös és ezen van a malacz, egy szóval lehetetlen, ha mondom.

— Ej dehogy lehetetlen — szólott az asszony — biz az lehetséges,

— Ugyan mondd csak hogyan? — kérdezte bámulva a férfi.

— Hát ugy, hogy azt a botot letüzöd a földbe s rákötöd a malaczot, a bográcsot levessed szépen a hátadról, leteszed a földre s vele szépen leborítod a kakast, hogy addig el ne szaladjon s akkor szabad lévén, karhogyan védekezzem, te engem meg lőelhetsz és megcsókolhatsz.

— Asszony! — szólott az ember — ezt neked az ördög nem hiába sugalmazta!

E közben szép lassacskán tovabb ballagtak, a férfi gondolkodóba esett s magában mormolt valamit.

Egyszer csak megáll a férfi, leszurja a botot a földbe, rákötöi a malaczot, ledolja hátaról a bográcsot leborítja vele a kakast, azután meg átnyalabolja, ölelgeti és csókolgatja a megszeppent asszonykát.

— Oh Istenkém, Istenkém, bárcsak egy szót sem szóltottam volna — zsörtölődik a kipirult asszony, — te barbár, magadtól ezt sohasem érted volna fel eszszel.

Babos Károly.

KÖZGAZDASÁG.

A városi faiskolában mintegy 150 drb körte- és alma oltvány, kiültetésre alkalmasak, darabonkint vagy nagyobb mennyiségben eladó. Felvilágositást ad Blájer Balázs, k. tanitó, faiskola-kezelő.

A Gazdasági Egylet figyelmébe. Az egész Magyarország tekintete a Székelyföld felé fordul. Kereszténykesik, hogy mivel könnyithetnének a székely nep megélhetésén. A gazdaság fejlesztésére csak most láttuk a gyönyörüen sikerült gazdasagi kiállitást, a fuhar elvisze iparos tanoncznak, a tenyészet eszbenek, hogyert a kaszkötőbe s gombszőlőbenek, hogy hazánkban találjak meg boldogságukat s ne kivánkozzanak Romániába, a hol bizony nem valami rózsas a magyar nep élete, mert a mint Tornai Ferencz „Számüzetésem" czimü müvében irja, a magyar oppon olyan kevés tekintélyben van ott, mint nálunk a faluvégi czigány. No lám ez a hires székely nép, kit Petőfi olyan nagy lelkesedessel énekelt meg, ha vagyanak netovábbjaha, Romániaba megy, ott mar a roman nepnek gunyirgyarja lesz. Meg nincsenek büszkeségbol sem kellene eszünkbe vegyük, hogy oda vandorljunk. Van nekünk kincseikel bővelkedő hazánk, csak keressük meg a kincseit. Egyik-másik lap felvet egy eszmet, a mi a nep honyoldalanak segitségére lenne, ugy a „Szamvaysanik" czimü lap is a fajbaromfi tenyésztes meghonositását ajánlja a Székelyföldön. Örömmel járulok ezen eszmehez. Sehol a világon kedvezőbb helyet nem lehet találni a baromfitenyésztesnek, mint a mi Székelyföldünk. Éghajlata kedvező, termenyvi kedvező. Szőrökbuza, zab, pityóka mint a melyek a fajbaromfi tenyésztesbe bőven kellenek, terem magyennyiségben, s ha a nepünk megkedvelne az okszerü fajbaromfi tenyésztest, ez által jól jó jövedelmezo kereseti forrásra szert tenne. A tojás és baromfi értekesitésére nincs piaczunk, de ha meghonositjuk a fajbaromfi tenyésztest, szövetkezetet alakitunk és a kivitelről gondoskodunk. Magyarország baromfitermelése a külföldi piaczon, mint egy évi eloszlás negyedben 1,065,730 elő baromfit szallitottak ki, megöt baromfi pedig 22,157 metermázsát. Ugyanezak a jelen ev első negyedben 183,188 m. mázsa tojást szallitottak ki. A baromfi tenyésztes hazánkban evenként 25—30 millió frtot jövedelmez, ebből láthatjuk, hogy mily óriási tőke a baromfi; 100—200 százalékot kamatozik. A fajboromfi meghonositása a Székelyföldon elkerülhetetlenül szükséges, a mi magyar tyukjaink arányig kereset fojnak, husuk oly kicsiny, hogy a külföldi piac-

* Az e rovatban megjelent közlemenyekert semmi felelősséget nem vallal.

Az erdélyi **Képes Naptár** és **Székely-Egyleti Képes Naptár** 1900, évre (ára 30 kr) a Székely-Udvarhely kiadóhivatalában kapható.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kolozsvári Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

czon nem is veszik, míg a fajbaromfi másfél, vagy 2 annyi tojást és 2, 3 akkora hust ad ugyanolyan kezelés mellett. Kár, hogy a vármegyei fazgazsági-Egylet a baromfi tenyésztést meg nem karolta fel, az igaz is, hogy a magyar faj-tyuk nemzetgazdasági szempontból nem is érdemli meg a felkarolást, fajbaromfivai az egesz vármegyeben csak itt-ott találkozunk és fölöslegüket azok sem tudják értékesíteni a piacz hiánya miatt, ezeknek a fölöslegét itt a megyeben kellene elhelyezni. Ha a gazdasági egylet magaéra teszi a fajbaromfi tenyésztes eszméjét s részint az egyes tenyésztők, részint a földmivelesi miniszter ur segelyével a székely nepet jó baromfihoz juttatná, ez által egy uj es magyon jövedelmező forrást nyerne népünk. Az eszme könnyen kivihető, kevés áldozat és csak 2, vagy három ev kell, hogy gyózelemre jusson. S hogy a tenyésztési kedv nyagyobb legyen, szükséges volna jóvóre a gázdasági kiállitáson baromfi-kiállitást is rendezni. Szász Béla.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 19340—899. alisp. Közhirrététel végett értesitem, hogy Bibarczfalva község szarvasmarha állományában 2 udvarban a lépfene; Kis-Küküllővármegyében Haranglab és Nagytercsi községek sertés állományában a sertésvész fellepvén, a vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ellenben Oroszhegy község és Oroszhegy „Varság" nevü havas részlein uralgott ragadós száj- es körömfájas; Kis-Küküllővármegyében Szász-Szent-Iván községben a sertésvész és a ragadós száj és körömfájas; Jövedics, Hundorf, Hosszupatak, Adámos es Gogán községekben a sertésvész megszünvén, ezen községek a zárlat alól felöldoltatik. Székely-Udvarhelyt, 1899. október 18-án. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Iskolai hegedük

3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 és 10 forintért teljesen felszerelve kaphatók, valamint az összes iskolai és zenekari hangszerek, ugyszintén harmoniumok és zongorák a legjutányosabb árakon megrendelhetők a „Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában Betegh Pál könyv, papir-, iró- és rajzszer kereskedése) Székely-Udvarhelyt.

Az 1895. évi cairói s az 1896. évi londoni egészségügyi **kiállitásokon díszoklevellel s arany éremmel kitüntetve** Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb körodában kitünő sikerrel használt kölcsér

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármelyrészi reszes hánatmai, u. m. **köszvény, csuz, reuma, lebtics, asthma** stb. ellen. Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban előfeledt esetekben is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perecz alatt megszüntet.

Egy üveg ára használi tu utasitással **1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 filler.**

Árusitanak Budapesten: Tűrök József ur gyógyszertárában, Király-utcza 12. és dr Egger A. ur gyógyszertárában, Váczi-körut 17. szám. — Ugyszintén a fővárosi összes s a vidéki essekben összes gyógyszertárban, valamint a készitő

WIDDER GYULA gyógyszerésznél S. A. Ujhely.

— Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek. —

Ugyszintén: Székely-Udvarhelyi Solymossy János gyógyszertárában Sz.-Kereszturon Baumgärtner Károlynál.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL GYULA jóhirü pincezéjében

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza)

kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tiz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektolitorenként 24 frttól 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

IRJUNK Müller-féle tentával.

TÁMOGASSUK A MAGYAR IPART!

Az Árpád-utczában egy kőház eladó, áll 4 szoba, 2 konyha, kamara, fatarló és jó 3 pinczeből. Értekezni lehet Kassay F. Akossal.

Finom csemege-méz.

Megrendelhető Székely-Kereszturon Maksay Lázárnál kilonkint 75 krral.

Minden héten ujdonságok!

Képes Levelező-lapok mintegy 500 féle

müvészies kivitelben a „Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utcza) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Szám 14049—99. szolgab. Udvarhelyi járás főszolgabirájától.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében Árvatfalva II. határrészében fekvő és a patakfalvi közbirtokosság tulajdonát képező 15·44. k. hold erdőnek mint egy 1806 m.³ lucefenyő fürész anyag és 1267 m.³ lucefenyő épületi fakeszlete ujabbi árverest **folyó évi november 2 án d. u 2 órakor** Patakfalva községházához tüzöm ki.

Kikiáltási ár 2810 frt 60 kr minek 10 százaléka bánatpénz.

Árverési feltételek a szekelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnoksागnál és alólirt főszolgabirónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Sz.-Udvarhelyt, 1899. október 27-én.

Dr Demeter Lőrincz, főszolgabiró.

Sz. 1—1899.

Árverési hirdetmény.

Alattirott közbirtokossági elnökség közhirré teszi, hogy a gyergyújfalvi közbirtokosság tulajdonát képező Gyergyó-Újfalu község határában „Bükkteló" nevü erdőség IV-ik vágsorozat 20. és 24-ik osztályában eső 45·43. holdnyi területen található 16 cmnél vastagabb 9476 drb halkalással jelzett 5375 m³ tömegü kereskedésre alkalmas lábon álló fenyőtőfát — a birtokosságot a korábbi időben képviselő községi képviselőtestület 10—898 számu és a törvényhatóság által 1898. évi október hó 15-én tartott közgyülésében 275. szám alatt jóváhagyott határozata értelmében nyilvános szó és irásbeli árverésen Gy.-Újfalu község házánál **1899 év november hó 14-én d. u 2 órakor** a legtöbbet igérőnek kihasználásra eladja.

Kikiáltási ár 5052 frt. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékat képpenz vagy óvadékképes értékpapirokban előzetesen az elnökségnél letéteményezni. Csak a feltételekben megállapitott kellékek szerint felszerelt irásbeli zárt ajánlatok fogadtatnak el.

Az árverési es szerződési feltételek naponkint az elnökségnél betekinthetők.

Az elnökség:

Gy.-Újfalu, 1899. év október 15-én.

Puskás, i. b. elnök. **Nagy Albert,** i. b. jegyző.

Sz. 16171—899.
Szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járás Eted községe székhelylyel lemondás folytán a körorvosi állás megüresedvén, annak betöltésére pályázatot hirdetek.

A körhöz 10250 lelket számlaló következő községek tartoznak: Eted, Körispatak, Bözöd, B.-Újfalu, Siklód, Szolokma, Küsmöd, Martonos, Enlaka, Tordátfalva, Tarcsafalva, Csehetfalva és Firtos-Váralya.

Javadalmazása: 1. 500 frt rendes fizetés.
2. 180 frt havi körutak fuvardija.
3. Eted községben esetenként 50 kr. halottkémlési dij ugyanott.
4. Marhavágatás alkalmával vágobiztosi dij.
5. Jogositva van beteglátogatások alkalmával házánál 30 kr, házán kivül 40 krajczár dij szedésre, azon kivül a székhelyen kivül 1 frt 50 kr napi dija jár, éjjel ennek kétszerese számitható.
6. Hivatalos kiküldések alkalmával a természeti fuvart vagy km.-ként 13 krt követelhet.

A körorvos kötelességeit az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §-a irja elő és ahhoz alkalmazkodni tartozik.

Ezek után felhivatnak a pályázni kivánók, hogy folyamodványaikat hiteles okmányaikkal felszerelve az alólirottoz **f. évi november hó 1-ig** okvetlenül adják be, mert ellenkezőleg folyamodványaik figyelembe vétetni nem fognak.

Székely-Keresztur, 1899. október 1-én. **Dollny Róbert,** szolgabiró.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1899.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.